

HEPATOBİLİYER HASTALIKLARA DİAGNOSTİK YAKLAŞIMLAR

BÖLÜM 7

DOI: 10.37609/akya.3747.c314

Hakan KEÇECİ¹

1. GİRİŞ

Hepatobiliyer hastalıkların tanısı, hastanın genel durumu, klinik semptomları ve çeşitli laboratuvar ile görüntüleme tekniklerinin birlikte değerlendirilmesi ile konulur.

Tanı sürecinde öncelikli olarak karaciğer fonksiyonlarını değerlendiren biyokimyasal testler uygulanır. Bunlara ek olarak, radyografi, ultrasonografi, Bilgisayarlı Tomografi (BT) ve Manyetik Rezonans (MR) gibi görüntüleme teknikleri kullanılarak yapısal değişiklikler incelenir. Hepatobiliyer hastalıkların erken teşhisi, doğru tedavi uygulanması ve olası komplikasyonların önlenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

2. BİYOKİMYASAL TESTLER

Bu testler, hepatobiliyer sistem hastalıklarının teşhisinde temel yöntemlerden biridir. Karaciğerin fonksiyonlarını ne ölçüde yerine getirebildiğini değerlendirmeye yardımcı olur. Hastalığın şiddetine bağlı olarak test sonuçları farklılık gösterebilir.

2.1. Karaciğer Enzimleri

Hastalıktan şüphelenilen hayvanlarda tam kan muayenesi (CBC) yapıldıktan sonra, kan seru-

munda karaciğer enzimlerinin ölçülmesi tanıda başvurulacak ilk adımlardan biridir. Özellikle alanın aminotransferaz (ALT) ve aspartat aminotransferaz (AST) gibi enzimler, hepatosit hasarını erken dönemde gösteren önemli biyokimyasal belirteçlerdir. Her iki enzimin seviyesindeki artış, hepatik hücrelerde hasar veya nekroz geliştiğini gösterir. Özellikle viral hepatitiser ve hepatik lipidozis gibi hastalıklarda bu enzimlerin seviyeleri oldukça yüksek değerlere ulaşabilir. Alkalen fosfataz (ALP) ve gama-glutamil transferaz (GGT) gibi enzimlerdeki artışlar ise daha çok safra yolu tıkanıklığını veya kolestazın varlığını ifade eder (Tablo 1).

2.2. Bilirubin Seviyeleri

Bilirubin seviyelerinin ölçümü, sarılık görülen vakaların teşhisinde temel kriterlerden biridir. Şiddetli hepatitis, safra kanallarında tıkanma veya hemolitik anemi gibi durumlarda total bilirubin düzeylerinde artış meydana gelir. Özellikle direkt bilirubin artışı, safra akışının bozulduğunu gösterebilir ve genellikle safra akışının engellendiği kolestatik hastalıklarla ilişkilidir.

Hepatobiliyer hastalıkların teşhisinde görüntüleme teknikleri büyük bir rol oynar ve genellikle

¹ Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi, Veterinerlik Fakültesi, İç Hastalıkları AD., hkececi@bingol.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-8236-100X.

Dirençli Feline Kronik Gingivostomatit (FCGS) gibi hastalıkların tedavisinde allojenik kök hücre terapilerinin geliştirilmesi, yeni bir tedavi sınıfı olarak giderek daha fazla kabul görmektedir. Göbek kordonu kaynaklı mezenkimal kök hücrelerin (UMSC) uygulanması, hayvan sağlığında terapötik bir seçenek olarak daha geniş kullanım potansiyeline sahiptir.

Evcil hayvanlarda genetik yatkınlık, hepatobiliyer hastalıkların gelişiminde önemli bir faktördür. Bu nedenle, bu hastalıkların genetik temellerini çözmeyi amaçlayan çağdaş araştırmalar büyük ilgi görmektedir. Çalışmalar, bazı köpek ırklarının karaciğer sağlığının korunmasında önemli bir madde olan protein C'nin farklı aktiviteler sergilediğini ortaya koymuştur. Hepatobiliyer hastalıklardan muzdarip köpeklerde protein C aktivitesinde azalma tespit edilmiştir.

Buna ek olarak, köpek ve kedilerde hepatobiliyer hastalıkların teşhisini kolaylaştırmak amacıyla serum mikro RNA'larının biyobelirteç olarak kullanımı araştırılmaktadır. Bu genetik yaklaşımlar, yalnızca hastalıkların erken teşhisine katkı sağlamakla kalmaz, aynı zamanda ırka özgü tedavi protokollerinin geliştirilmesine de olanak tanımaktadır.

12. SAHİP FARKINDALIĞI VE ÖNLEME

Hepatobiliyer hastalıkların yönetiminde, evcil hayvan sahiplerinin farkındalığının artırılması büyük önem taşımaktadır. Evcil hayvan sahipleri, düzenli veteriner kontrollerini aksatmayarak, hepatobiliyer hastalıkların erken tanı ve tedavisine önemli katkı sağlayabilir.

İyi bilgilendirilmiş hayvan sahipleri, veteriner hekimlerle iş birliği içinde uygun beslenme planları oluşturarak ve yöneterek, karaciğer hastalıklarından etkilenen hayvanlarının yaşam kalitesini artırabilir. Erken teşhis, doğru beslenme ve uygun tedavi stratejileri, hepatobiliyer hastalıkların yönetiminde en etkili yaklaşımlardan biri olmaya devam etmektedir.

13. SONUÇ

Kedi ve köpeklerde hepatobiliyer hastalıkların tanı ve tedavisi, multidisipliner bir yaklaşım gerektiren karmaşık bir süreçtir. Klinik belirtilerin dikkatli değerlendirilmesi, biyokimyasal testler ve ileri görüntüleme yöntemleriyle desteklenerek tanıya ulaşılır. Tedavi sürecinde hepatoprotektif ilaçlar, immünosupresif tedaviler, antibiyotikler ve destekleyici yaklaşımlar etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Gelişmekte olan kök hücre ve genetik tabanlı tedaviler, gelecekte daha bireyselleştirilmiş müdahalelere olanak tanıyabilir. Bu kapsamlı yaklaşım, hem hastalığın prognozunu iyileştirmekte hem de hayvan refahını artırmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Balkman C. Hepatobiliary neoplasia in dogs and cats. Vet Clin North Am Small Anim Pract. 2009; 39(3):617-25. doi: 10.1016/j.cvsm.2009.01.001. PMID: 19524795.
2. Center SA. Disorders of the Liver and Gallbladder in Dogs. 2023 MSD Vet Manual. Erişim Tarihi: 15.10.2024. Disorders of the Liver and Gallbladder in Dogs- Dog Owners -MSD Veterinary Manual
3. Heiken JP, et al. MRCP: Imaging of the biliary and pancreatic ducts. Radiology Clinics of North America, 2002, 40(2), 329-345. [https://doi.org/10.1016/S0033-8389\(01\)00093-7](https://doi.org/10.1016/S0033-8389(01)00093-7)
4. Honeckman A. Current concepts in the treatment of canine chronic hepatitis. Clin Tech Small Anim Pract. 2003 Nov;18(4):239-44. doi: 10.1016/S1096-2867(03)00050-1.
5. Keçeci H. Klinik Biyokimyasal Paneller ve Kullanım Alanları, Sağlık Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler (Editörler: Dr. Öğr. Üyesi Hakan KEÇECİ-Dr. Merve ÖZTÜRK), İKSAD Yayınevi, Cilt-1, 3-53, 2022.
6. Kumar P, Clark M, Irwin D. Clinical medicine (6th ed.). Saunders Elsevier. 2004.
7. Madrigal SE, Madrigal BE, Álvarez-González I, et al. Review of natural products with hepatoprotective effects. World J Gastroenterol. 2014 Oct 28;20(40):14787-804. doi: 10.3748/wjg.v20.i40.14787.
8. Nelson RW, Couto CG. Küçük Hayvan İç Hastalıkları (Small Animal Internal Medicine) 2022, 6th Edition. Çeviri: Prof.Dr. Deniz Seyrek-İntaş (Editör), Günhan Arel Saydam. Medipress Yayınevi. ISBN: 978-605-9720-54-0.
9. Shaffer EA. Gallbladder disease: Diagnosis and treatment. Journal of Clinical Gastroenterology, 2006, 40(2), 119-127. <https://doi.org/10.1097/01.mcg.0000187327.14293.58>
10. Stokes EJ, Hepatobiliary diseases in dogs and cats (Proceedings). October 2011. World Small Animal Veterinary Association. Erişim Tarihi: 15.10.2024

11. Vandeweerd JM, Cambier C, Gustin P. Nutraceuticals for canine liver disease: assessing the evidence. *Vet Clin North Am Small Anim Pract.* 2013 Sep;43(5):1171-9. doi: 10.1016/j.cvsm.2013.05.003.
12. Wallisch K, Trepanier LA. Incidence, timing, and risk factors of azathioprine hepatotoxicosis in dogs. *J Vet Intern Med.* 2015, 29(2):513-8. doi: 10.1111/jvim.12543.
13. Webster CRL, Center SA, Cullen JM, Penninck DG, Richter KP, Twedt DC, Watson PJ. ACVIM consensus statement on the diagnosis and treatment of chronic hepatitis in dogs. *J Vet Intern Med.* 2019, 33(3):1173-1200. doi: 10.1111/jvim.15467.
14. Wheeler SJ, Simpson JW. Hepatic lipidosis in dogs and cats. *Journal of Small Animal Practice, B-2014,* 55(12), 663-668. <https://doi.org/10.1111/jsap.12264>